

Erfaringer fra tidligere brede kommunerettede programmer

Hva er kritiske suksessfaktorer for å nå fram til folk, skape entusiasme og påvirke at atferd endres?

**Carlo Aall
Vestlandsforskning**

**Workshop om erfaringer og mulige strategier for å bringe miljøvern nærmere folket
Arrangert av Miljøverndepartementet, Oslo 10.06.2010**

Premiss for workshopen (min utheving)

- I Miljøverndepartementet er det tatt initiativ til et prosjekt for å gjøre miljøpolitikken mer relevant for folk. Formålet er å engasjere og motivere enkeltmennesker til å være med på å **gjøre Norge til en miljønasjon**. Det er et behov for å **supplere** de "tyngre" virkemidlene som lovgivning og økonomiske virkemidler (avgifter og kvoter) med **andre innfallsvinkler** – "og gjennom det lille få mer til av det store". **Terskelen for miljøvennlig atferd bør bli mindre** og brede befolkningsgrupper bør **motiveres** til endret atferd. Samtidig er det viktig å oppnå **økt forståelse** for **strammere tiltak og tyngre virkemidler**. Vi bør søke å finne løsninger som forener hensynet til miljøet innenfor rammen av "Det gode liv" og de hverdagslige utfordringer og gjøremål folk står overfor.

Målsetting med workshop'en er:

- Trekke ut erfaringer fra et utvalg av tidligere satsinger og bruke det beste for å kunne utvikle en strategi for å bringe miljøvern nærmere folket
- Bygge opp felles kompetanse om hvordan vi får miljøvern nærmere folket
- Legge til rette for en idérunde om hvilke tiltak vi skal sette i gang

Problemstilling gitt for mitt innlegg

- **De "brede kommunerettete programmene":**
 - Miljøpakkene, Miljøvern i kommunene (MIK-reformen), Lokal Agenda 21 og Livskraftige kommuner
 - (+ Lokale klimaplaner)
- **Med utgangspunkt i erfaringer fra tidligere prosjekter og aktiviteter: "Hva er kritiske suksessfaktorer for å nå fram til folk, skape entusiasme og påvirke at atferd endres?"**
 1. = ?
 2. = ?
 3. = ?

Mine tre lærdommer

- 1. Miljøproblematikkens problematiske gordiske knute**
- 2. Miljøpolitikken urettferdige svarteper spill**
- 3. Miljøpolitikken uheldige produksjonsfokus**

1) Miljøpolitikken problematiske gordiske knute: Leder mer informasjon alltid til mer handling?

DRAMATIKK i informasjon fra forskerne

stor

Seint 2000 tallet:
Info om
klimaproblemet

1990-2000 tallet:
Mer fokus på info
om globale
miljøproblemer

Seint 1980: Info
om Tsjernobyl,
Brundtlandrapporten og
Algeoppblomstring i
Nordsjøen

Seint 1980: MIK
og Miljøpakken

1990-2000 tallet:
LA21, Biomangfolds-
tilskudd, Livskraftige
kommuner

Heller mer ressurser til info enn
konkrete tiltak – men øker man da
handlingslammelsen?

Handlingsrom

Manglende politisk mot
til å komme inn i
handlingsrommet igjen?

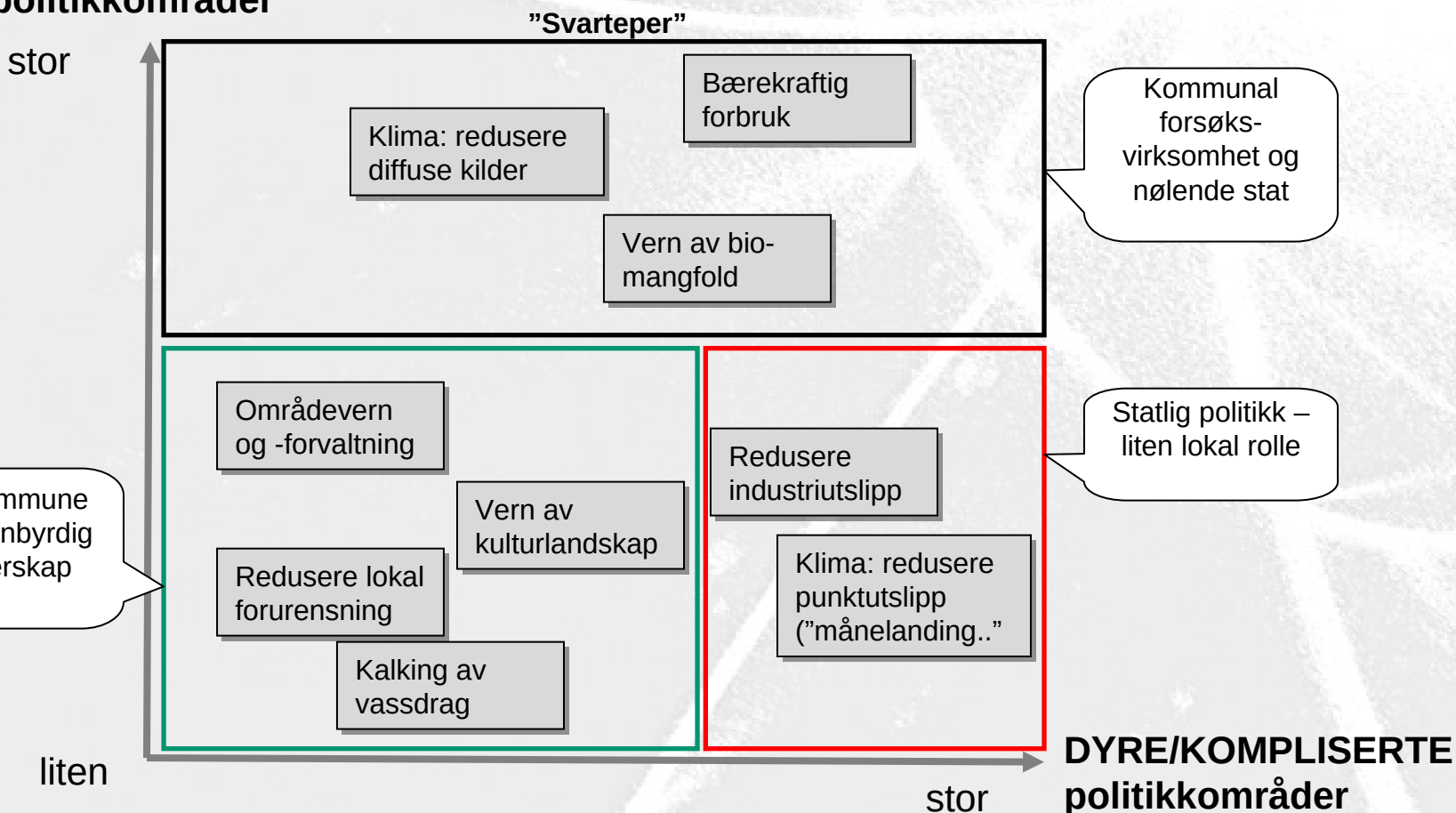
liten

stor

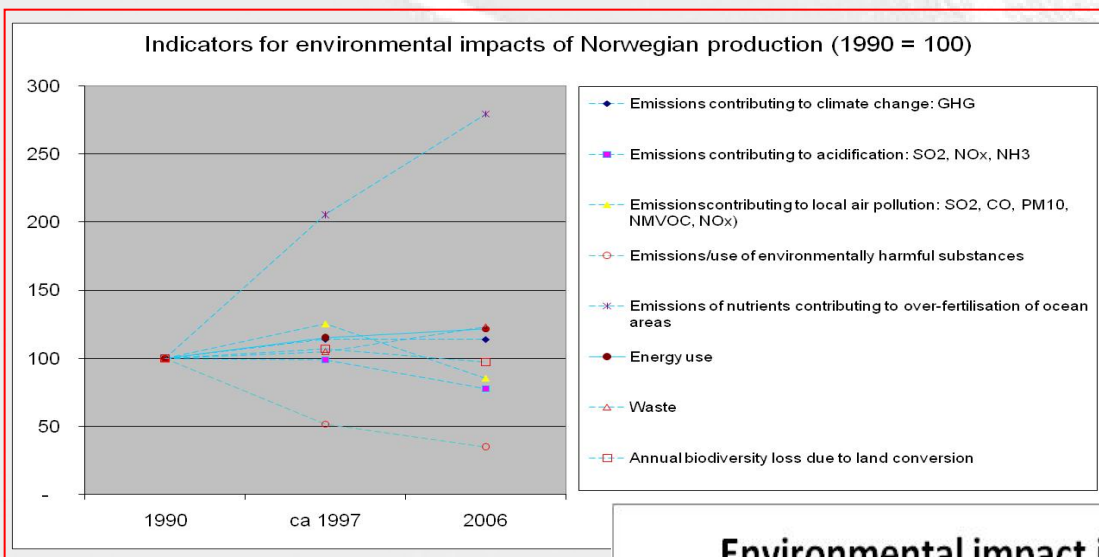
DRAMATIKK i tiltak fra politikerne

2) Miljøpolitikkenes urettferdige svarteper spill: Overlates svarteper systematisk til kommunene?

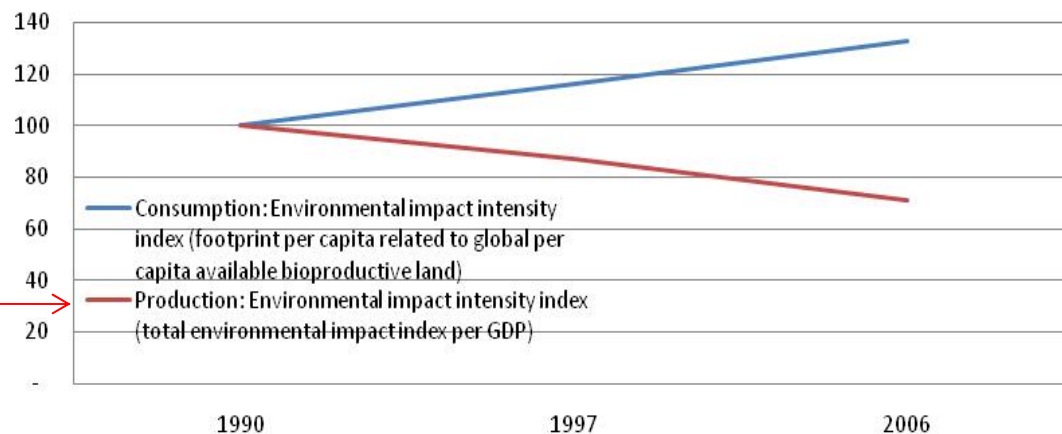
KONTROVERSIELLE politikkområder

3) Miljøpolitikkenes uheldige produksjonsfokus: Hvor blir det av forbruksfokuset i miljøpolitikken?

Environmental impact intensity

....hvorfor er det slik?

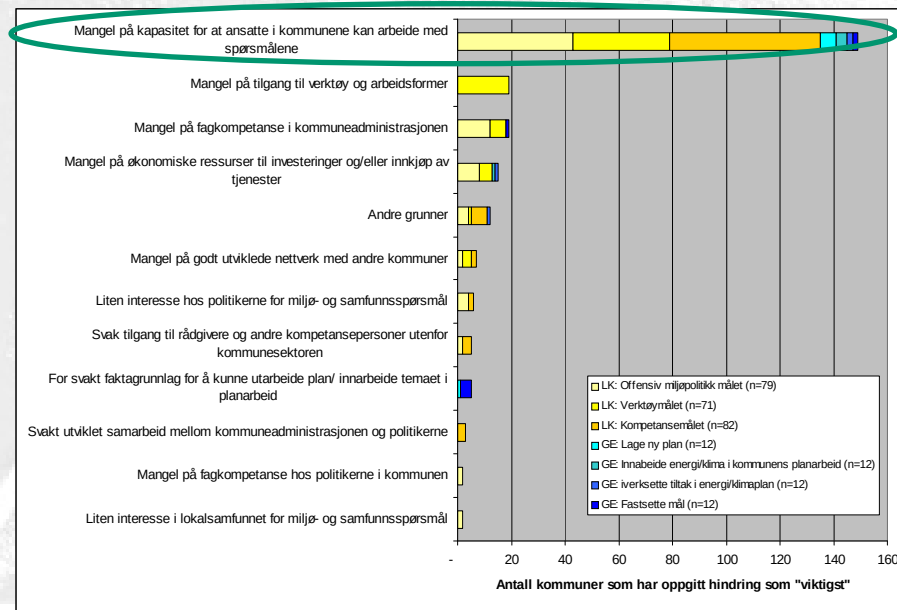
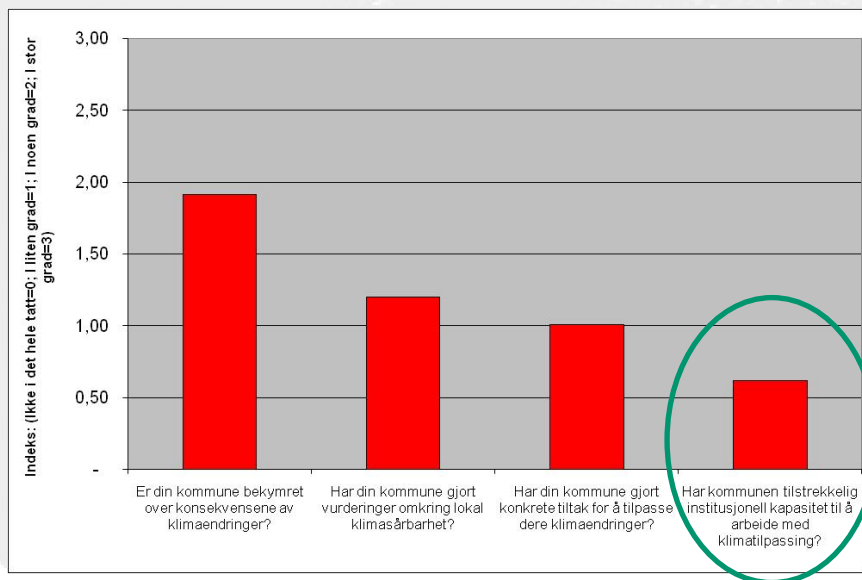
- **Rapportering til "klimaprotokollen" omfatter (nesten ikke) forbruksutslipp**
- **Lavutslippsutvalget i 2006:**
 - "En radikal omlegging av norsk livsstil i en mer klimavennlig retning ville kunne redusere framtidige utslipp mye. Utvalget har likevel ikke valgt å anbefale dette, blant annet fordi vi mener det vil være en umulig politisk oppgave å realisere"
- **Arbeidsminister Hanne Bjurstrøm (Bellonas årskonferanse 25.5.2010):**
 - "I 2050 må vi ned på null utslipp – og jeg tror vi må erkjenne at vi ikke får folk til å sage over den greina de sitter på. Vi får ikke folk til å slutte å forbruke"

Mine tre råd

- 1. Unngå MIK-fellen**
- 2. Unngå LA21-fellen**
- 3. Kom ut av produksjonsfellen**

1) Unngå MIK-fellen

- Tidligere leder i KS, Jakob Eng, uttalte følgende mot slutten av perioden med øremerkede overføringer:
 - "Jeg er prinsipiell motstander av øremerkinger, men på miljøområdet tror jeg det er nødvendig med øremerkede overføringer"
- DERFOR
 - Gjeninnfør ordningen (i en eller annen versjon) med øremerkede overføringer til stilling som kommunal miljøvernleder?

2) Unngå LA21 fellen

- **MIK-satsinga**
 - Egen stortingsmelding i "bunn"
- **MEN**
 - Lokal Agenda 21: svært forsinket Nasjonal Agenda 21
 - Klimapolitikk: nølende identifisering av forventninger til kommunal innsats i stortingsmeldingene
 - Bærekraftig forbruk: initiativ om en NOU om forbruksinnretning av klimapolitikken som supplement til Lavutslippsutvalget stanset i regjeringen
- **DERFOR**
 - Behov for en ny stortingsmelding om kommunalt miljøvern for å "samle trådene"?

3) Kom ut av produksjonsfellen

- **Tidligere miljøvernminister Torbjørn Berntsen i forkant av FNs første konferanse om bærekraftig forbruk i Oslo 1994 i en kommentar til sin egen regjerings langtidsprogram 1994-97:**
 - "Målsetningen om doblet norsk forbruk innen år 2030 er helt vilt... Problemet er at uansett hvor miljøvennlig norsk industri blir og hvor miljøriktige produktene våre blir, så bidrar enhver vekst i nord negativt i den globale fordelingspolitikken".
- **DERFOR**
 - Nødvendig å utfordre politikerne til å sette forbruk på den miljøpolitiske dagsorden, og da som noe mer enn bare å appellere til frivillig omlegging av forbruksmønsteret?
- **Marie Bergman**
 - "Ingen Kommer Undan Politiken"